

מַצְשָׁה הַרְבַּב וּבְצֵל-הַעֲגֻלָּה

מַצְשָׁה בְּמוֹזַג אֶחָד בְּמִשְׁמָנִים הַצִּיר, / שְׁשֹׁכֵר בְּצֵל-עֲגֻלָּה
שִׁבִּיא לֹו וַיַּעֲבִיר / חֲבִית-יַיִן אַחַת מִצִּיר נִחַל-זֶהָב, / בְּדָק
הַעֲגֻלֹן אֶת פְּרָסוֹת בֵּיִת סוּסִיו, / וַתִּקֵּן הֶרְתָּמָה וְשִׁמְן צִיר
וּסְדָן, / וּמִשַׁח בְּצִטְרוֹן כָּל אֹפֶן וְאֹפֶן, / וְכוּן לְצֵן בְּחִשׁוֹקוֹ
וּבְחִשׁוֹרָיו, / וְהִטְלִיא הַכִּילָה וַיִּשָּׁב הַמוֹשָׁב / (פֶּת-לְחֶם קָבֵר
מִתְחַמֵּיו אַרוֹנָה) / וְנָטַל אֶת הַשׁוֹט וְנָשַׁק הַמְּזוּנָה / וְדָפַק
הַסּוּסִים וַיִּצָּא בְּשָׁלוֹם.

וְכוּן שֶׁהֵגִיעַ לְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם, / וַרְאָה שֶׁמִּקְדָּם וְגָדוֹל עוֹד
הַיּוֹם, / לֹא דָּשָׁה חֲנִיָּה גְדוֹלָה בְּיֹתֵר, / וְאָמַר: עוֹד הַיּוֹם
לְמִשְׁמָנִים אֲנִי חוֹזֵר, / וּמִהָרַ וְנָתַן לְסוּסִים הַמִּסְפּוֹא, /
וְהוֹצִיא הַקָּבֵר וּפְרָסוֹ בְּכַפּוֹ, / וְשָׁתָה מֵעַט יַיִשׁ צַד הַסְּמִיק
כָּל אֶפֶס, / וּלְאַחֵר שֶׁשָּׁתָה וְסָעַד אֶת הַלֵּב, / הוּא זָכַר לַמֶּרְתָּף
עַם בְּצֵל הַמֶּרְתָּף, / וְלִקְחוּ שָׁם חֲבִית גְּדוֹלָה וּמִקְבָּדָת, /
כְּרִסָּה בֵּין חִשׁוֹקֶיהָ, עַל גְּחוּנָה מִתְּנוּדָתָה, / מִשְׁכּוּהָ בְּחִקְלֵים
וּגוֹלְלוּהָ בְּעִבּוֹתֶיהֶם, / וְנִרְיִמוּהָ וַיִּשְׁאוּהָ בְּמֹט בְּשָׁנִים, /
וַיִּשְׁיִבּוּהָ בְּקִבּוּד וּבְקִדּוּר בְּעֲגֻלָּה, / וַתְּהִי בֵּין הַסְּלָמוֹת מִשְׁבָּעָת
כְּכֹלָה / וַתְּכִילָה לָהּ מִמְּצַל כְּמוֹ אֶסְרִיּוֹן.

גְּזָדְרוּ אֹז לְרִתּוֹם אֶת סוּסָיו הַעֲגֻלוֹן, / וַצִּלָּה וַיִּשָּׁב וְהַצִּלִּיף
בְּאוֹרֵי, / וַיִּצָּא בְּשִׁמְחָה וּבְלֵב כָּל מֵן הַצִּיר, / אֵף לֹא כָּל
הַזֵּרִיו וּמִקְדִּים מִשְׁתַּכֵּר, / וְלֹא כָּל הַנְּחָסוֹ גַּם יִגִּיעַ מֵהָרוֹ /
הַעֲגֻלֹן לֹא הִסְסִיק / מֵן הַצִּיר לְהִרְחִיק — / וּבְרַק הַבְּרִיק, /
הַבְּהִיק / מִסּוֹף הָעוֹלָם וְצַד סוֹף, / וְרוּם הַתְּחִיל לְנִשׁוּב, /
וְנִשָּׁם לְנִטוּף, / תְּחִלָּה בַּק סִיף-סִיף, / כְּמִזְלִיף וּמִזְלִיף, /
וְאַחֲרָיֶךָ בְּזוּרִיף, / שִׁיזָר וְטוּרָד, / וְנִשְׁשָׁף קָבִים-קָבִים, /

מבול של מים רבים. / כאלו נפתחו כל ארבות השמים. /
ובינתיים / נרד היום והחשך גבר. / והסוסים מושכים
במצלה הקרו

החכם ציניו בראשו. אָמר הקהלת. / וציני העגלון — בעגלה
המתגלגלת. / ורצה שהגשם הולך וטוק. / הנרף משתבשת
והפץ מתצמק. / הלילה יורד והעולם שטוף. / וכל פסיפה-
של-סוס ממש צבובת פָרף — / ונמן את נצתו להפוך
ולשוב. / אולם לא עליכם. כל עוברי דרך! / בהפכו —
ותהפך כל העגלה. / ותפול מתוכה הקבית-הפלה. / ובמורד
נרדה פלאים והתגלגלה. / ולא הגיפה לחצי הקרו. / עד
שכא הרגע המר והנמקרו. / והעגלון רצה משבתו צין
בצין: / הקבית נשברה ונשפף כל היינו... / ומה אַתָּאר ומה
אַספר. / ומה אַצריך כשניש לקצרו? / לא פלינו ולא עליכם.
אחים יהודים. / העגלון הביא הביתה תריסר למודים /
וששה חשוקים עם שתי תחתיות...

מלהיות ביש-מזל — מוטב כלל לא להיותו! / לא ניש העגלון
שלנו הקרים את סוסיו. / ויגע בצצמו וטבח — ולשוא. /
עוד קלף המונג והנמינו לדין-תורה! / לכאורה — / וכי
מה יש בזה להתדין? / אלא שהרב — הוא חקר וצינו. /
ומצא שהעגלון סיכו / לא הוצילו לעגלון כל טענותיו: /
דין דין הוא ויקוב הדין את הקרו!

כששמע העגלון שדין התורה כך. / נאנח וקבל את הפסק
וסח: / אם הנבי פוסק כך — / מילא. מה שניך. / אשלים.
אם נרצה השם. / בנדאי ובנדאי אשלים וי

ונשק המזוזה והלך.

אולם לאסר שצה מוצטת חזר: / מילא. כבי. נתסיבתי

בדין — מה אמרו? / אשלים, אם ירצה השם / אלא מה
לא אשלים? / אכל, ילמדנו רבנו להקבין: / מנין לקח הרבי
את הדין?

גסר הרב בוקנו והוא סח: / „מן הש״ך, בני, מן הש״ך“.
„מילא, אמר בעל-העגלה ונגאנת, / אם הרבי פוסק בך, /
וגם הש״ך פוסק בך — / אשלים, אם ירצה השם, / בנדאי
ובנדאי אשלים“

ונשק המיוונה והלך.

לא צקרו רגצים מצטים והוא שב: / „מילא, רבי, חיב הרי
חיב! / אם הרבי פוסק בך, / והש״ך פוסק בך, / והרבי
לקח מן הש״ך — / אשלים, אם ירצה השם / אלא מה? לא
אשלים? / ואולם, רבי, לשאלתי תסלח: / והש״ך? מנין לקח
הש״ך?“

חיך הרב אל תוך השפם: / „מן הרמב״ם, בני, מן
הרמב״ם.“

„מילא, אמר בעל-העגלה ונגאנת, / אם הרבי פוסק בך, /
והש״ך פוסק בך, / וגם הרמב״ם פוסק בך — / אשלים, אם
ירצה השם, / בנדאי ובנדאי אשלים“.

ונשק המיוונה והלך.

ומיד ליציאתו ביאתו, מור ואמר: / „מילא, רבי, דין דין
הוא, מה אפשר? / אם הרבי פוסק בך, / והש״ך פוסק בך, /
והש״ך מן הרמב״ם לקח — / אשלים, אם ירצה השם /
אלא מה? לא אשלים? / אכל, רבי, אשאלך שאלת-תם: /
והרמב״ם? מנין לקח הרמב״ם?“

בת-שחוק קלה על סי הרב צבקה: / „מן הגמרא, בני, מן
הגמרא“.

מילא, אָמר בצל-הַעֲגֻלָּה וּנְאֻנָּח. / אַם הַרְבֵּי פּוֹסֵק דָּף. /
וְהַשׁוֹף פּוֹסֵק דָּף. / וְגַם הַרְבַּב־ם פּוֹסֵק דָּף. / וְהַרְבַּב־ם מִן
הַגְּמָרָא לְקַח — אֲשֶׁלָּם. אַם יִרְצֶה הַשָּׁם. / בְּנֻדְאֵי וּבְנֻדְאֵי
אֲשֶׁלָּם.

וְנִשְׁק הַמְּוִזָּה וְהַלָּף.

אָף יֵצֵא יֵצֵא — מִיָּד שָׁב וְאָמַר: / מִילָא, רַבִּי, בְּנֻדְאֵי שְׁמַר
לִי מָר. / אָף אַם הַרְבֵּי פּוֹסֵק דָּף. / וְהַשׁוֹף פּוֹסֵק דָּף. / וְגַם
הַרְבַּב־ם פּוֹסֵק דָּף. / וְהַרְבַּב־ם מִן הַגְּמָרָא לְקַח — אֲשֶׁלָּם.
אַם יִרְצֶה הַשָּׁם / אֵלָּא מָה? לֹא אֲשֶׁלָּם? / וְאֹלָם, רַבִּי, סִלַּח
לְשִׂאלְתִּי הַנְּבַדְרָה: / וְהַגְּמָרָא מִנֵּין לְקַסְתָּה הַגְּמָרָא?

הַרְבַּב קַמַּט אֶת גְּבוּתִי וְצַל הַעֲיִינִים: / מִן הַתּוֹרָה! וְהַתּוֹרָה
נִתְּנָה מִן הַשָּׁמַיִם!

מילא, אָמר בצל-הַעֲגֻלָּה וּנְאֻנָּח. / אַם הַרְבֵּי פּוֹסֵק דָּף. /
וְהַרְבֵּי לְקַח מִן הַשׁוֹף. / וְהַשׁוֹף מִן הַרְבַּב־ם לְקַח. / וְהַרְבַּב־ם
מִן הַגְּמָרָא. / וְהַגְּמָרָא מִן הַתּוֹרָה — / בְּנֻדְאֵי שְׁאִין לִי
בְּרַרְהָ. / צְרַמִּי צְרַה. / וְאֲשֶׁלָּם. אַם יִרְצֶה הַשָּׁם. / בְּנֻדְאֵי
וּבְנֻדְאֵי אֲשֶׁלָּם.

וְנִשְׁק הַמְּוִזָּה וְהַלָּף.

אָף סָגַר הַדָּלֶת — סוּר וּפְתַחְהָ: / רַבִּי, אָמַר, בְּמַחֲלָה
מִקְבֻדָּה... / מִילָא, אַם הַרְבֵּי וְהַשׁוֹף פּוֹסְקִים דָּף. / וְהַשׁוֹף
מִן הַרְבַּב־ם לְקַח. / וְהַרְבַּב־ם מִן הַגְּמָרָא. / וְהַגְּמָרָא מִן
הַתּוֹרָה — / הַאֵם יֵשׁ לִי בְּרַרְהָ? / אֲשֶׁלָּם, אַם יִרְצֶה הַשָּׁם /
אֵלָּא מָה? לֹא אֲשֶׁלָּם? / דִּין תּוֹרָה דִּין הוּא, בְּנֻדְאֵי וּבְנֻדְאֵי... /
אָף מַמִּי, רַבִּי, נִתְּנָה הַתּוֹרָה? אֵימַתִּי?

הַתְּרַצֵּם הַרְבַּב וְאָמַר בְּקוֹל שֶׁל קַפְדָּן: / בְּנֻדְאֵי סִינּוּ נִתְּנָה.
בְּנֻדְאֵי סִינּוּ / וְאֵל תּוֹסֵף לְגִרוֹם לִי עוֹד בְּטוֹל הַזְּמָנוּ

אם קָדַךְ. קרא בעל־הַעֲגֻלָּה רָנָן. / אם התורה נתנה קנא־ו
סיון — / הכל שפיר, רביו הכל עקשו מוכנו / עקשו אני
מבין קבר את הדין / קנא־ו סיון אין הגשמים ירדו. /
השמים בהירים ונתמה זרחת. / הסוסים רצים וצוהלים
בנסת. / העגלה קלה והיא רגה פוצסת / ופרסות הפרנל
אומרות שיכהו / על־כן. רבי. על־כן אמרה התורה: /
סיבו / קנא־ו שבקיץ סיבו

אף אלו נתנה התורה בסמו. / בזמן שהגשם ירד. / וזולף
וזרם וטורד. / ונדבק הגלגל אל הטיט הקבד — / קנא־ו
וקנא־ו שלא קָדַךְ הנה הדין / ועל־כן ישמע נא רבנו
ויאזין:

אף־על־פי שהרבי פוסק קָדַךְ. / והשֹׁף פוסק קָדַךְ. / והשֹׁף
מן הרמב"ם לקח. / והרמב"ם מן הגמרא. / והגמרא מן
התורה. / והתורה מן השמים מסורה — / לא אשלם. / אם
ירצה השם. / אפלו פרוטה אחת שבוכהו / קנא־ו וקנא־ו
שלא אשלם־ו

ונשק המיונה — וקלף.